

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3431/2546

นาย นิคม สมวงศ์โจทก์ นาย บัญชา วิชัยดิษฐ์จำเลย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.พ.พ. มาตรา 1057, ป.วิ.พ. มาตรา 142

ย่อ / หลักกฎหมาย

โจทก์จำเลยเป็นหุ้นส่วนประกอบกิจการบังกะโลให้เช่า จำเลยไม่จัดทำบัญชีรายรับ รายจ่าย งบกำไรขาดทุน ไม่แบ่งปันผลกำไรให้แก่โจทก์ ถือว่าเป็นการประพฤติดัดสัญญาหุ้นส่วนในสาระสำคัญเป็นเหตุที่จะเลิกห้างหุ้นส่วนและชำระบัญชีได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1057(1) มาตรา 1061 และมาตรา 1062 การที่โจทก์ฟ้องเรียกเอาส่วนแบ่งผลกำไรหรือขอบังคับจำเลยขนย้ายทรัพย์สินออกไปอันมีลักษณะค้ำประกันโดยที่ยังมิได้ชำระบัญชีหรือตกลงให้จัดการทรัพย์สินของห้างหุ้นส่วนด้วยวิธีอื่นระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนด้วยกัน จึงเป็นกรณีที่มิได้ปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าว โจทก์จึงไม่มีอำนาจฟ้อง

คำพิพากษา

โจทก์ฟ้องว่า โจทก์เป็นผู้มีสิทธิการเช่าที่ดินตามหนังสือรับรองการทำประโยชน์(น.ส.3 ก.) เลขที่ 1318 และ 1319 หมู่ที่ 2 ตำบลบ่อผุด อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี รวม 2 แปลง เนื้อที่ 3 ไร่ 3 งาน 4 ตารางวา โดยจดทะเบียนการเช่าต่อพนักงานเจ้าหน้าที่มีกำหนด 20 ปี นับแต่วันที่ 23 กันยายน 2528 เป็นต้นไป อัตราค่าเช่าปีละ 50,000 บาท เมื่อปลายเดือนธันวาคม 2528 โจทก์ลงทุนด้วยที่ดินสองแปลงซึ่งโจทก์เข้ามาเป็นสถานที่ดำเนินกิจการก่อสร้างบังกะโล จำนวน 15 หลัง ห้องแถวจำนวน 5 ห้อง ห้องอาหารจำนวน 1 ห้อง และบ้านพักพนักงานจำนวน 1 หลัง จำเลยเป็นผู้ออกค่าวัสดุก่อสร้าง ค่าแรงงานในการก่อสร้างโดยตกลงแบ่งผลกำไรคนละครึ่งต่อมาเดือนสิงหาคม 2529 โจทก์จำเลยเปิดดำเนินการ ใช้ชื่อทางการค้าว่า โลตัสโดยตกลงให้จำเลยเป็นผู้ดูแลกิจการจัดทำบัญชีรายรับ รายจ่าย งบกำไร งบขาดดุลให้โจทก์หรือตัวแทนเข้าตรวจสอบบัญชีต่าง ๆ และจำเลยต้องแจ้งผลกำไรที่ได้รับในแต่ละเดือนให้โจทก์ทราบทุกวันที่ 1 ของเดือนเพื่อนำไปแบ่งปันกัน นับแต่เปิดดำเนินการจนถึงวันที่โจทก์มีหนังสือบอกเลิกห้างหุ้นส่วนไปยังจำเลยเป็นเวลา 9 ปี 5 เดือนมีผลกำไรจากการประกอบกิจการเดือนละ 40,000 บาท รวมเป็นเงิน 4,520,000 บาทแต่จำเลยไม่นำผลกำไรมาแบ่งปันให้โจทก์ และไม่จัดทำบัญชีรายรับ รายจ่าย งบกำไรขาดดุล แจ้งให้โจทก์ทราบอันเป็นการประพฤติดัดสัญญาหุ้นส่วนในข้อสาระสำคัญโจทก์บอกกล่าวให้จำเลยจัดทำบัญชีและแบ่งปันผลกำไรหลายครั้ง แต่จำเลยเพิกเฉยโจทก์มอบอำนาจให้ทนายความมีหนังสือบอกเลิกการเป็นหุ้นส่วนกับจำเลย ให้จำเลยแบ่งปันทรัพย์สินของหุ้นส่วนและแบ่งปันผลกำไรให้โจทก์ครึ่งหนึ่งและให้ขนย้ายทรัพย์สินและบริวารของจำเลยออกไปจากที่ดินทั้งสองแปลง จำเลยได้รับหนังสือบอกเลิกสัญญาแล้วแต่ยังคงเพิกเฉย ทำให้โจทก์เสียหาย จำเลยมีหน้าที่ต้องแบ่งผลกำไรที่เกิดจากการประกอบกิจการให้โจทก์ครึ่งหนึ่งเป็นเงิน 2,260,000 บาท ขอให้ศาลมีคำพิพากษาให้โจทก์และจำเลยเลิกการเป็นหุ้นส่วน ให้จำเลยชำระผลกำไรให้โจทก์ครึ่งหนึ่งเป็นเงิน 2,260,000 บาท พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี นับถัดจากวันฟ้องเป็นต้นไปจนกว่าชำระเสร็จแก่โจทก์ ให้มีคำพิพากษาเลิกห้างหุ้นส่วนสามัญในการประกอบกิจการบังกะโลชื่อโลตัสระหว่างโจทก์และชำระบัญชีของห้าง ให้จำเลยขนย้ายทรัพย์สินและบริวารส่วนของจำเลยออกไป

จากที่ดินทั้งสองแปลงจำเลยขาดยื่นคำให้การศาลชั้นต้นพิพากษาให้ห้างหุ้นส่วนสามัญในการประกอบกิจการโลตัสบังกะโลระหว่างโจทก์จำเลยเล็กน้อย ให้จัดการชำระบัญชีให้จำเลยชำระเงินจำนวน 1,864,500 บาท ให้โจทก์พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี นับถัดจากวันฟ้อง (ฟ้องวันที่ 21 มิถุนายน 2539) เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ ให้จำเลยขนย้ายทรัพย์สินและบริวารออกไปจากที่ดินพิพาทตามหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3 ก.) เลขที่ 1318 และ 1319 หมู่ที่ 2 ตำบลบ่อผุด อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำเลยอุทธรณ์ศาลอุทธรณ์ภาค 8 พิพากษาแก้เป็นว่า ให้จำเลยชำระเงิน 480,000 บาท พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี นับถัดจากวันฟ้องจนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ นอกจากนี้ที่แก้ให้เป็นไปตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น โจทก์ฎีกาศาลฎีกาวินิจฉัยว่า "ข้อเท็จจริงฟังเป็นยุติได้ว่า โจทก์จำเลยเป็นหุ้นส่วนประกอบกิจการบังกะโลให้เขา โจทก์ลงทุนด้วยสิทธิการเช่าที่ดิน 2 แปลง คือที่ดินตามหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3 ก.) เลขที่ 1318 และ 1319 หมู่ที่ 2 ตำบลบ่อผุด อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำเลยลงทุนเป็นวัสดุก่อสร้าง ออกค่าแรงก่อสร้างบังกะโลเป็นผู้ดำเนินกิจการ จำเลยผิดสัญญาหุ้นส่วนโดยไม่จัดทำบัญชีรายรับ รายจ่าย งบกำไรขาดทุน ไม่แบ่งปันผลกำไรให้แก่โจทก์ ถือว่าเป็นการประพฤติดัดสัญญาหุ้นส่วนในสาระสำคัญ เป็นเหตุที่จะเลิกห้างหุ้นส่วนและชำระบัญชีได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1057(1) มาตรา 1061 และมาตรา 1062 การที่โจทก์ฟ้องเรียกเอาส่วนแบ่งผลกำไรหรือขอบังคับจำเลยขนย้ายทรัพย์สินอันมีลักษณะค้ำประกันโดยที่ยังมิได้ชำระบัญชีหรือตกลงให้จัดการทรัพย์สินของห้างหุ้นส่วนด้วยวิธีอื่นระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนด้วยกัน จึงเป็นกรณีที่มีได้ปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าว ในส่วนนี้โจทก์จึงไม่มีอำนาจฟ้อง ปัญหาข้อนี้เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน ศาลฎีกามีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยแม้จำเลยมิได้ให้การต่อสู้และไม่มีฝ่ายใดฎีกาในปัญหาข้อนี้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 142(5) ประกอบด้วยมาตรา 246 และมาตรา 247"พิพากษาแก้เป็นว่า ค่าขออื่นตามฟ้องนอกเหนือจากให้เลิกห้างหุ้นส่วนและขอให้ชำระบัญชีให้ยกเสียทั้งสิ้น นอกจากนี้ที่แก้ให้เป็นไปตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค 8

องค์คณะ

สายันต์ สุรสมภพ · ม.ล.ไกรฤกษ์ เกษมสันต์ · เรวัตร อิศราภรณ์

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://www.thaideka.online/deka/3431/2546>